

Παράδοση, κώδικας ήθους (Γιώργος Ξεινός, Γιατρός - Λογοτέχνης)

[/ Πεμπτούσία](#)

Η ευ-κο-λί-α ε-πί-κλη-σης της πα-ρά-δο-σης προκει-μέ-νου να δι-καιο-λο-γη-θούν πολ-λές φο-ρές - α-πό διά-φο-ρους λό-γους και αιτί-ες - προ-ε-πι-λεγ-μέ-νες δρά-σεις ή στά-σεις ζω-ής, ο-δη-γεί α-να-πό-φευ-κτα σε σκέψεις και συλ-λο-γι-σμούς για τον τρό-πο με τον ο-ποί-ο προ-σλαμ-βά-νου-με το πε-ριεχό-με-νό της, κα-τα-νο-ού-με την έν-νοιά της και α-ντι-λαμ-βα-νό-μα-στε τη ση-μα-σί-α και τον ρό-λο της στην κα-θη-με-ρι-νή ζω-ή και, φυ-σι-κά, στην ι-στο-ρι-κή ε-ξέ-λι-ξη.

Με πε-ρισ-σή ευ-χέ-ρεια δρα-στη-ριό-τη-τες και γεγο-νό-τα ε-ντε-λώς α-ντι-φα-τι-κά με-τα-ξύ τους α-πο-δί-δο-νται συ-χνά στην ε-πε-νέ-ργειά της, ερ-μη-νεύ-ο-νται μ' αυ-τή και θε-ω-ρού-νται προ-ϊ-ό-ντα της, ε-νώ μό-νο εξ ε-φαπτο-μέ-νης θα μπο-ρού-σε να πει κα-νείς ό-τι σχε-τί-ζο-νται μα-ζί της. Το φαι-νό-με-νο, ε-ξη-γεί-ται α-πό το εύ-ρος της έν-νοιάς της, ό-που μέ-σα του μπο-ρούν να χω-ρέ-σουν πο-λυ-ποί-κι-λες και πα-ραλ-λά-σ-σου-σες α-ντι-λή-ψεις. Στο πλα-τύ αυ-τό φά-σμα του εννοιο-λο-γι-κού προσ-διο-ρι-σμού της πα-ρά-δο-σης χω-ρούν, κα-θώς εί-ναι φυ-σι-κό, πολυει-δείς α-πό-ψεις· α-πό τις πιο α-πλο-ϊ-κές ως τις πιο σύν-θε-τες και ε-ξε-ζη-τη-μέ-νες..

Θέ-λο-ντας κα-νείς να γί-νει συ-γκε-κρι-μέ-νος, δεν έ-χει πα-ρά να α-να-ζη-τή-σει την ε-πι-κρα-τού-σα ά-πο-ψη για το τι εί-ναι η πα-ρά-δο-ση, ποιο κα-τά γε-νι-κή ο-μο-λο-γί-α το πε-ριε-χό-με-νό της και το πως αυ-τή εν-νοιο-λο-γι-κά ο-ριο-θε-τεί-ται. Για-τί μό-νο έ-τσι μπο-ρεί να προ-σεγ-γι-στεί το πλαί-σιο μιας ε-μπε-δω-μέ-νης στην κοι-νή συ-νει-δη-ση ά-πο-ψης.

Ε-κεί-νο που α-πο-κο-μί-ζει κα-νείς α-κού-γο-ντας τον κό-σμο να μι-λά για την πα-ράδο-ση, εί-ναι η ε-ντύ-πω-ση ό-τι πα-ρά-δο-ση ση-μαί-νει νο-σταλ-γι-κή α-ναδρο-μή στο ε-θνο-τι-κό πα-ρελ-θόν, κα-τα-φυ-γή στις ρί-ζες, α-νά-κλη-ση της κα-τα-γω-γής, ε-νερ-γο-ποί-η-ση της μνή-μης, α-να-βί-ω-ση του τε-λε-τουρ-γι-κού μιας πε-ρα-σμέ-νης επο-χής και άλ-λα πα-ρεμ-φε-ρή, πα-ρεμ-φαί-νο-ντα την ε-πί-μο-νη προ-σπά-θεια α-να-γω-γής σ' έ-να - λί-γο ή πο-λύ - ό-χι ι-διαί-τε-ρα α-πο-μα-κρυ-σμέ-νο χτες. Έ-να εξω-ρα-ϊ-σμέ-νο χτες, του ο-ποί-ου πα-ρα-βλέ-πο-ντας τα ό-ποια ψε-γά-δια και α-πο-σιω-πών-τας τις ό-ποιες σκιές του ε-πι-χει-ρού-με την α-πο-κα-τά-στα-ση και α-να-στή-λω-σή του στο πα-ρόν.

Πό-σο ό-μως η α-ντί-λη-ψη αυ-τή α-ντα-πο-κρί-νε-ται στην έν-νοια της πα-ρά-δο-σης και την α-κρί-βεια του προσ-διο-ρι-σμού του πε-ριε-χο-μέ-νου της; Ό-λοι οι α-να-φερ-θέ-ντες πα-ρα-πά-νω μη-χα-νι-σμοί και άλ-λοι, οι ο-ποί-οι εν-δε-χο-μέ-νως θα μπο-ρού-σαν να συ-να-ριθ-μη-θούν, σε μι-κρό-τε-ρο ή με-γα-λύ-τε-ρο βαθ-μό, πα-ρα-πέ-μπουν στο «πα-ρα-δε-δο-μέ-νο τοις με-τέ-πει-τα» και το «κα-τα-λε-λειμ-μέ-νο ως κλη-ρο-νο-μί-αν»[1] και ως εκ τού-του δεν θα μπο-ρού-σε κα-νείς να αμ-φι-σβη-τή-σει τη με-το-χή τους στη δια-τή-ρη-ση της

μνήμης και την α-νά-συρ-ση μέ-σα α-πό αυ-τή των χα-ρα-κτη-ρι-στι-κών γνω-ρι-σμά-των του πα-ρελ-θό-ντος. Ό-μως η βα-σι-κή αυ-τή λει-τουρ-γί-α δια-τή-ρη-σης και κα-τα-γρα-φής της μνή-μης, δεν εί-ναι πα-ρά ο πρό-δομος της πα-ρά-δο-σης· εί-νας προ-θά-λα-μος ό-που συλ-λέ-γε-ται η ύ-λη της ι-στο-ρι-κής ε-μπει-ρί-ας. Αυ-τός ο πλού-τος α-πό την στοι-βαγ-μέ-νη, με τον άλ-φα ή βή-τα τρό-πο, γνώ-ση, α-πο-τε-λεί πέ-ρα πά-σης αμ-φι-βο-λί-ας, εί-να πο-λύ-τι-μο υ-λι-κό, μια πρώ-τη ύ-λη που α-πό μό-νη της δεν εί-ναι πα-ρά α-δρα-νής ου-σί-α.

Το πώς μπο-ρεί να ε-κτι-μη-θεί και να α-ξιο-λο-γη-θεί, κα-θώς και το πώς, πό-τε και για-τί θα χρη-σι-μο-ποι-η-θεί, αν χρη-σι-μο-ποι-η-θεί, αυ-τό το σε μου-σεια-κή α-κι-νη-σία ευ-ρι-σκό-με-νο υ-λι-κό, εί-ναι μια υ-πό-θε-ση πο-λύ συν-θε-τό-τε-ρη και δια-φο-ρε-τι-κό-τε-ρη α-πό τη δρα-στη-ριό-τη-τα της συλ-λο-γής και της α-πο-θη-σαύ-ρι-σής του. Μια υ-πό-θε-ση που δεν πε-ριο-ρί-ζε-ται στα ό-ρια της χρη-στι-κής δια-χεί-ρι-σης κε-κτη-μέ-νου, αλ-λά ε-πε-κτεί-νε-ται στην κα-τά-κτη-ση και καλ-λιέρ-γειά του, που βρί-σκε-ται σε ά-με-ση σχέ-ση αφ' ε-νός με τον τρό-πο θε-ώ-ρη-σης και φι-λο-σο-φί-ας της ι-στο-ρί-ας, αφ' ε-τέ-ρου με τον ο-ρα-μα-τι-σμό και σχε-δια-σμό του μέλ-λο-ντος. Μια υ-πό-θε-ση, τέ-λος, που συ-ναρ-τά-ται με το πώς α-ντι-λαμ-βα-νό-μα-στε την πα-ρά-δο-ση.

Αν ε-πι-χει-ρή-σου-με να ερ-μη-νεύ-σου-με προσ-διο-ρι-στι-κά την α-ντί-λη-ψη πε-ρί την πα-ρά-δο-ση με βά-ση τον τρό-πο με τον ο-ποί-ο κα-τη-γο-ριο-ποιού-με και με-τα-χει-ρι-ζό-μα-στε, ως ε-πί το πλεί-στον, τα μνη-μεί-α του πο-λι-τισμού μας, θα ο-δη-γη-θού-με σε κά-ποιες α-ξιο-ση-μεί-ω-τες πα-ρα-τη-ρή-σεις.

Μι-λά-με λό-γου χά-ρη για το δη-μο-τι-κό τρα-γού-δι, ε-ντά-σσο-ντάς το, αυ-θόρ-μη-τα και χω-ρίς δεύ-τε-ρη κου-βέ-ντα, στην πα-ρα-δο-σια-κή μας μου-σι-κή, ε-νώ μό-νο με-τά από σκέ-ψη συ-νει-δη-το-ποιού-με ό-τι α-πο-τε-λεί μνη-μεί-ο του λό-γου, α-πο-φεύ-γο-ντας ωστό-σο να χρη-σι-μο-ποι-ή-σου-με τον ό-ρο πα-ρα-δο-σια-κή ποί-η-ση. Στη συ-νει-δη-σή μας δη-λα-δή το δη-μο-τι-κό τρα-γού-δι ως εί-δος, βρί-σκε-ται κα-τη-γο-ριο-ποι-η-μέ-νο στη μου-σι-κή μας πα-ρά-δο-ση ε-νώ στην πραγ-μα-τι-κό-τη-τα εί-ναι, ταυ-τό-χρο-να και ί-σως και πρω-το-βάθ-μια, α-να-πό-σπα-στο μέ-ρος της λο-γο-τε-χνι-κής μας πα-ρά-δο-σης.

Η α-συ-ναί-σθη-τη αυ-τή διά-κρι-ση, δεί-χνει ό-χι μό-νο την πα-ρα-νό-η-ση α-να-φο-ρι-κά με το εί-δος του μνη-μεί-ου και την κα-τά-τα-ξή του, αλ-λά και τη δια-βάθ-μι-ση της ση-μα-σιο-λό-γη-σής μας για κα-θέ-να α-πό αυ-τά τα εί-δη.

(συνεχίζεται)

[1] H.G. Liddel I- R. Scott, Μέγα Λεξικόν της Ελληνικής Γλώσσης, Έκδ. Ι.Σιδέρη, τομ. ΙΙΙ, σ. 442.